

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (final draft).

Viite:

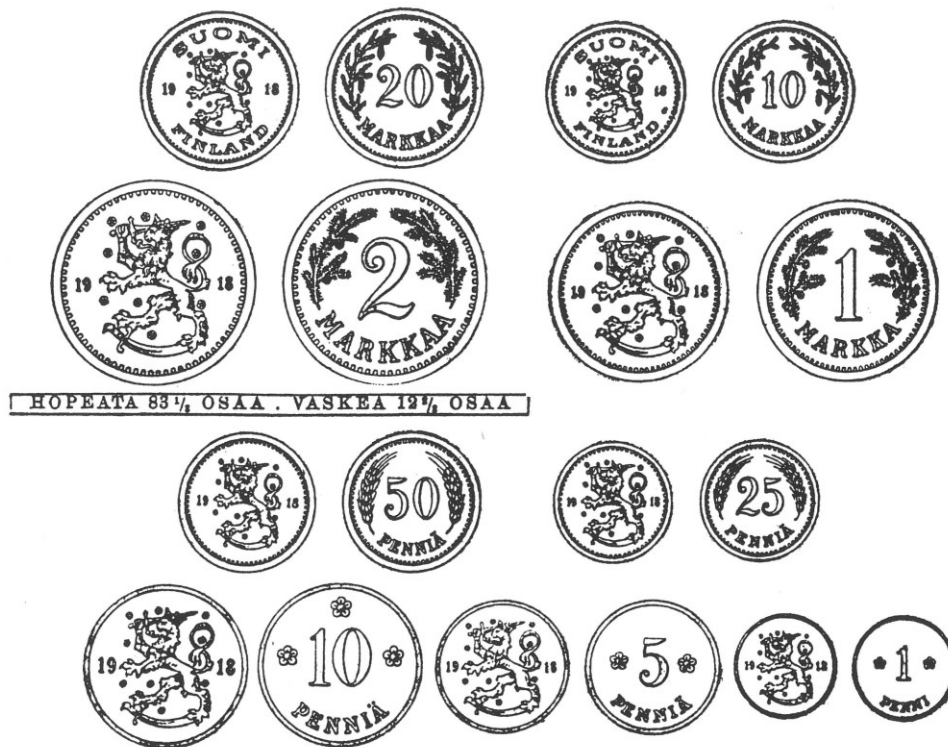
Imppola, J. (2021). Suomen kultakannan päättymisestä 90 vuotta
6. lokakuuta 2021. *Numismaatikko*, 57(5), 196–200.

Suomen kultakannan päättymisestä 90 vuotta 6. lokakuuta 2021

Tänä vuonna tulee kuluneeksi tasan 90 vuotta siitä, kun Suomi ilmeisen lopullisesti luopui vuosina 1877 – 1914 ja 1926-1931 käytössä olleesta kultakannasta. Tämän johdosta on syytä käydä läpi viimeiseksi jääneen kultakannan historia ja syyt siitä luopumiseen.

Ensimmäisen maailmansodan ja sisällissodan jälkeen oli välttämätöntä vakauttaa rahajärjestelmä. Suomen uusien tasavallan kolikoiden suunnitelmat teki rahapajan johtaja I. G. Sundell joulukuussa 1917, ja Sundellin suunnitteluun perustuva kolikkosuunnitelma annettiin 27. toukokuuta 1918.

Kuva 1. Kolikkosuunnitelmat 27. toukokuuta 1918 annetun asetuksen mukaan. Lähde: Suomen Numismaattinen Yhdistys r.y. (1995) ”Suomen rahat 1918-1972 suunnitelmia ja kokeiluja” sivu 5. Kuvankäsittely: Jorma Impkola SeAMK.

Asetuksessa ei mainittu suoraan kultakolikoita tai hopeakolikoita, mutta siinä on esitetty vanhan asetuksen mukaiset 20, 10, 2 ja 1 markan kolikot. Samanaikaisesti uudet pienemmät 1, 5 ja 10 pennin kuparirahat saatettiin laillisiksi. Kahden markan rahan kuvaus reunakirjoituksineen osoitti, että reunamerkintä sisältäisi vanhan asetuksen mukaisen hopeapitoisuuden, mikä johtaa

olettamukseen, että talouden vakauttamisen jälkeen vanha maailmansotaa edeltänyt standardi voitaisiin palauttaa. Lopulta toteutettiin vain arvot 1 pennistä 1 markkaan.

Naapurimaassamme, ja tärkeässä kauppakumppanimaassamme, Ruotsissa (joka ei osallistunut ensimmäiseen maailmansotaan) palattiin ensimmäisenä Euroopan maana jo marraskuussa 1922 de facto ja 1. huhtikuuta 1924 de jure sotaa edeltäneeseen kultakantaan. Ruotsin tilannetta kuvaa hyvin se, että Ruotsissa laskettiin vuonna 1920 yleiseen rahaliikenteeseen vanhan standardin mukainen 5 kruunun kultaraha.

Kuva 2. Ruotsin 5 kruunun kultaraha 1920. Halkaisija 16 mm, paino 2,2402 g 900 o/oo kultaa, lyöntimäärä 103 000 kpl. Kuva: Jorma Imppola SeAMK.

Tämä 5 kruunun kultaraha kiersi normaalissa rahaliikenteessä, mutta vuonna 1925 lyödyt 20 kruunun rahat jäivät hyvin suurelta osin osaksi Ruotsin kultavarantoja, ja ne ovat nykyisin varsin harvinaisia ja kalliita.

Suomessa ensimmäinen askel rahaolojen vakiinnuttamisessa oli määrittellä Suomen pankin rahapolitiikka. Professori Eli F. Heckscher laati asiasta ehdotuksensa elokuussa 1923, ja se julkaistiin 5. joulukuuta 1923. Heckscherin ehdotuksen numismaattisesti mielenkiintoisia osia olivat:

- Tavoitteena on ottaa kultakanta uudelleen käyttöön
- Vanha kultaparietti on epärealistinen johtuen voimakkaasta inflaatiosta.
- Koska markan vanha korkea arvo oli mahdoton, on myös turhaa yrittää nostaa nykyistä arvoa. Vuoden 1914 jälkeisen inflaation aiheuttamia tappioita ei kuitenkaan pystytä korvaamaan, koska se vain loisi keinottelua ja tappioita tavallisille ihmisille ja lisäisi valtionvelkaa. Siksi uuden kultakannan tulisi perustua markan todelliseen - jo vakiintuneeseen - arvoon.

- Tavoitteena on ylläpitää rahan kotimaista ostovoimaa, joten kullan pariteetti-arvo on tutkittava perusteellisesti.
- Ei ole oikein olettaa, että rahayksikön arvo vaikuttaa hintatasoon. Myös asianmukainen suhde tärkeisiin ulkomaanvaluuttoihin, vanhaan kultakantaan sekä käytännön suhde uuden ja vanhan kultakannan välillä on otettava huomioon. Heckscher ehdotti, että uusi rahayksikkö on 1/20 Ison-Britannian kultasovereignia, mikä on 2 731,49 kappaletta 1 kiloa puhdasta kultaa kohti ja suhde vanhaan kullan standardiin olisi 1:9. Tämä vastaisi dollarin pariteettia 36,99 ja vaatisi 2% devalvoinnin dollariin nähden. Ehdotuksen aikainen dollarin pariteetti 36,26 edellyttäisi vanhan kultakannan vaihtosuhtetta 1:7.

Tämä ehdotus johti monipuoliseen poliittiseen ja taloudelliseen keskusteluun. 13. marraskuuta 1924 nimitettiin komitea valmistelemaan paluuta kultakantaan. Kultakantakomitea julkaisi muistionsa huhtikuun 1925 alussa, ja siinä oli seuraavat keskeiset osat:

- Dollarin pariteetti olisi 39,79 muutaman pennin toleranssilla
- Liikkeeseen laskettaisiin 100 ja 200 markan kultarahoja, mutta ei yleiseen rahaliikenteeseen
- Setelit ovat laillisia maksuvälineitä kullan ohella - hopeakolikoita ei lasketa liikkeeseen
- 1 pennin rahan tuotanto lopetetaan
- Setelit lunastetaan kultakolikoilla, kultaharkoilla tai valuuttatodistuksilla Suomen Pankin tahdon mukaisesti.

Lisäehdotuksen esitti pankkivaltuutettu af Forseller, joka ehdotti, että dollarin arvosuhteen tulisi olla 1 dollari = 40 markkaa ja uusi valuutta nimeltä "taalari" olisi 1/4 dollaria. Näin pienen rahayksikön negatiiviset vaikutukset voitaisiin välttää ja tasainen suhde olisi käytännöllisempi. (Mielenkiintoinen yksityiskohta: päinvastainen pohdiskelu liian suuren rahayksikön haitoista vuoden 1860 rahanuudistus yhteydessä johti arvosuhteeseen 1 FIM = 1/4 hopearuplaa). Tätä ehdotusta ei tuettu, ja se hylättiin.

Samanaikaisesti tapahtui kultakanta-asiassa merkittävä ulkoinen muutos, kun Iso-Britanniassa astui 28. huhtikuuta 1925 voimaan Gold Standard Act 1925, joka palautti Iso-Britanniassa käyttöön ennen ensimmäistä maailmansotaa käytössä olleen kultakantaisen punnan. Palauttaminen oli kuitenkin sikäli vain osittainen, että kultarahalla ei enää ollut aktiivista roolia rahaliikenteessä, eikä yleisöllä ollut mahdollista vaihtaa seteleitään kullaksi. Vuonna 1925 lyötiin kuitenkin yhteensä yli

15 034 758 kappaletta kultaisia sovereign-kultarahoja (kultapuntia) eri rahapajoissa (Lontoo, Melbourne, Sydney, Perth, Pretoria) käyttäen mm. aiemmin lyötyjä rahoja raaka-aineena.

Kuva 3. Iso-Britannian sovereign vuodelta 1925. Halkaisija 22 mm, paino 7.9881 g 22 karaatin kultaa. Kuva: Jorma Imppola SeAMK.

Kuriositeettina mainittakoon, että vuoden 1925 Lontoossa lyötyjä sovereigneja jälkilyötiin lähinnä sijoitusmarkkinoille vuosina 1949, 1950 ja 1951 yhteensä 868 000 kpl.

Suomessa Eduskunnan pankkivaltuutetut lähettivät 7. toukokuuta 1925 kultakantakomitean muistion kirjeitse valtioneuvostolle. Lopulta 9. syyskuuta 1925 Suomen Pankin hallitus lähetti parlamentin ehdotuksen kultauudistuksesta eduskunnan pankkivaltuutetuille. Tässä ehdotuksessa dollarisuhteeksi ehdotettiin 39,70, mikä oli ollut Suomen markan todellinen arvo lähes 9 kuukautta. Eduskunnan pankkivaltuutetut vaativat 11. syyskuuta 1925 toimia kultakannan uudistamisprosessin jatkamiseksi. Tasavallan presidentti Lauri Relander antoi 17. lokakuuta 1925 kultakannan uudelleen käyttöönottoa koskevan ehdotuksen, joka perustui kultakantakomitean ehdotuksiin.

10. joulukuuta 1925 eduskunta hyväksyi kultakantaan palaamiseen sisältyvät lait. 21. joulukuuta 1925 presidentti ratifioi lait ja ne julkaistiin.

Rahalaki.

Annettu Helsingissä, 21 päivänä joulukuuta 1925.

1 §.

Suomen rahakantana on kultaa ainoana arvonmittana.

2 §.

Rahan laskuyksikkönä on markka. Markka jaetaan sataan penniin.

3 §.

Kullasta on lyötävä sadan ja kahdensadan markan määräisiä rahoja. Edellisissä tulee olla $3 \frac{15}{19}$ grammaa ja jälkimmäisissä $7 \frac{11}{19}$ grammaa puhdasta kultaa.

4 §.

Kultarahan valmistamista varten on sulatettava rahakullaksi yhdeksän paino-osaa puhdasta kultaa ja yksi paino-osa kuparia. Kahdesta kilogrammasta rahakultaa lyödään neljäsataaseitsemänkymmentäviisi sadan markan ja neljästä kilogrammasta yhtä monta kahdensadan markan rahaa. Sadan markan rahan pitää siten painaa $4 \frac{4}{19}$ grammaa ja kahdensadan markan $8 \frac{8}{19}$ grammaa.

5 §.

Kultarahan 3 ja 4 §:ssä säädetystä puhtaudesta ja painosta on lupa poiketa, mikäli ylittäminen tai alittaminen ei ole suurempi kuin $15/10000$ säännöllispuhtaudesta ja $20/10000$ säännöllispainosta. Poikkeaminen sellaisen rahamäärän painossa, joka lyödään kymmenestä kilogrammasta rahakultaa, ei kuitenkaan saa olla viittä grammaa suurempi.

6 §.

Vaihtorahoja ovat markan sekä viidenkymmenen ja kahdenkymmenenviiden pennin raha, jotka lyödään nikkelipronssista, niin myös kymmenen ja viiden pennin kupariraha.

7 §.

Seoksessa, josta nikkelipronssirahat valmistetaan, tulee olla kaksikymmentäviisi paino-osaa nikkeliä ja seitsemänkymmentäviisi paino-osaa kuparia. Kuparirahoihin on käytettävä puhdasta kuparia tai seosta, jossa on yhdeksänkymmentäviisi paino-osaa kuparia, neljä paino-osaa tinaa ja yksi paino-osa sinkkiä.

8 §.

Nikkelipronssista valmistettujen rahain tulee painaa:
markan rahan 5.100 grammaa,
viidenkymmenen pennin rahan 2.550 grammaa ja
kahdenkymmenenviiden pennin rahan 1.275 grammaa.
Nämä rahat saavat, punnittuina kahdentuhannen markan erissä, poiketa säännöllispainosta:
markan rahat enintään $5/1000$, viidenkymmenen pennin rahat enintään $10/1000$ sekä
kahdenkymmenenviiden pennin rahat enintään $15/1000$.

9 §.

Kuparirahain tulee painaa:
kymmenen pennin rahan 5 grammaa,
viiden pennin rahan 2.5 grammaa.
Kuparirahat saavat, punnittuina sadan markan erissä, poiketa $2/100$ säännöllispainosta.

10 §.

Joka antaa Suomen rahapajaan rahaksi lyötäväksi kultaa vähintään 40 grammaa, on oikeutettu, sittenkuin kullan paino ja puhtaus on tutkittu, Suomen Pankista saamaan puhdasta kultaa vastaavan arvon kultarahoissa, tästä arvosta kuitenkin vähennettyä kolmannes sadalta rahaksilyömiskustannusten suorittamiseksi. Tällaisesta rahaksi lyömisestä älköön määrättäkö suoritettavaksi muita maksuja eikä myöskään veroja.
Kultaa saa vapaasti maahan tuoda ja maasta viedä.

11 §.

Vaihtorahaa ei saa lyöttää muiden kuin valtion lukuun.

Vaihtorahaa lyödään, kun eduskunnan pankkivaltuusmiehet ovat ilmoittaneet sellaista rahaa Suomen Pankin liikkeessä tarvittavan, niin paljon, kuin sitä on ilmoitettu olevan tarpeen.

12 §.

Kultarahan ohella on jokainen velvollinen laillisena maksuvälineenä ottamaan vastaan Suomen Pankin seteleitä.

Suomen Pankki on velvollinen lunastamaan setelinsä sillä tavoin, kuin pankin ohjesäännössä säädetään.

13 §.

Vaihtorahaa on rajoituksetta otettava vastaan valtion rahastoihin ja Suomen Pankkiin tapahtuvissa suorituksissa; muut eivät ole velvolliset samassa maksussa ottamaan vastaan markan rahoja enempää kuin sata markkaa, viidenkymmenen ja kahdenkymmenenviiden pennin rahoja enempää kuin kaksikymmentä markkaa eivätkä kuparirahoja enempää kuin kymmenen markkaa.

Suomen Pankki on velvollinen maksutta vaihtamaan vaihtorahaa, noudattamalla pankin setelien lunastamisesta voimassa olevia säännöksiä, ei kuitenkaan pienemmissä erissä kuin täysissä sadoissa markoissa.

14 §.

Raha, jota on hankaamalla, leikkaamalla tai lävistämällä tahi juottamalla siihen lisäaineita taikka muulla sellaisella teolla vajennettu tai vahingoitettu, älköön käykö laillisesta rahasta.

15 §.

Kultaraha, joka kulumisen johdosta on menettänyt enemmän kuin puoli sadalta säännöllispainostaan, älköön enää käykö laillisesta maksuvälineestä; kuitenkin otettakoon kultaraha valtion rahastoihin tapahtuvissa maksuissa vastaan alkuperäisen arvoisena, ellei se ole menettänyt enempää kuin kaksi sadalta laillisesta painostaan. Sadan markan rahan pitää siten painaa vähintään 418/95 grammaa ja kahdensadan markan rahan vähintään 838/95 grammaa käydäkseen maksuvälineestä yksityisten välisissä suorituksissa sekä sadan markan rahan vähintään 412/95 grammaa ja kahdensadan markan rahan vähintään 824/95 grammaa, jotta se otettaisiin vastaan valtion rahastoihin.

Vaihtoraha, joka on niin kulunut, ettei sen leimaa voida selvästi erottaa, älköön enää käykö yleisestä maksuvälineestä. Kuitenkin on sellainen raha otettava vastaan valtion rahastoihin tapahtuvissa suorituksissa nimellisarvostaan, jos varmasti voidaan todeta, että raha on oikea.

16 §.

Rahoja, jotka eivät enää käy maksuvälineistä, niin myös vaihtorahoja, jotka ovat menettäneet enemmän kuin neljä sadalta oikeasta painostaan, älköön, sittenkuin ne ovat tulleet johonkin valtion rahastoon tai Suomen Pankkiin, enää laskettako liikkeeseen.

17 §.

Raha, joka ei enää käy laillisesta maksuvälineestä muille kuin valtiolle, saadaan Suomen Pankissa vaihtaa samanlaiseksi käyväksi rahaksi. Sellaiset rahat saa pankki Suomen Valtiokonttorissa vaihtaa vastaavaan määrään täysiarvoista rahaa.

Suomen Pankilla on oikeus aina saada Suomen Valtiokonttorissa vaihtorahaa vaihdetuksi kultarahaan.

18 §.

Ne vaihtorahat, jotka on valmistettu tätä ennen voimassa olleiden säännösten perusteella, käyvät edelleen vaihtorahoina niihin markoissa ja penneissä merkitystä nimellisarvosta.

19 §.

Rahain kokoa ja leimaa, niihin pantavia kirjoituksia sekä muuten niiden muotoa koskevat määräykset annetaan asetuksella.

20 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1926, jolloin Suomen Suuriruhtinaanmaan rahasta 9 päivänä elokuuta 1877 annettu laki sekä samana päivänä annettu asetus kultarahakantaan siirtymisestä lakkaavat olemasta noudatettavina.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Mallin 1926 100 markan ja 200 markan kolikoiden tuotanto aloitettiin vuoden 1926 lopussa. Meistit tehtiin vuoden 1918 asetuksessa kuvatus alkuperäisen mallin perusteella, mutta lisäämällä nimellisarvoon yksi 0 lisää (10 → 100, 20 → 200). Koska toinen 0 lisättiin jälkikäteen, ovat nimellisarvon numerot niille varatun tilan pienuuden takia osittain päällekkäisiä (numeroiden pienentäminen madaltamalla ei esteettisesti ollut mielekäästä), mikä ei näytä ollenkaan huonolta.

Rahan ulkoasua ja parametreja kuvaava säädös julkaistiin 27. maaliskuuta 1926. Kultarahat poikkesivat muista kolikoista siten, että tunnuspuolella oli teksti SUOMI FINLAND (kuten aikaisemman tyyppin 10 ja 20 markan kultarahoissa), mikä osoittaa näiden kolikoiden kansainvälisyyden.

Kuva 4. 10 ja 20 markan rahojen vuoden 1918 suunnitelmien ja sekä 100 ja 200 markan rahojen vuoden 1926 toteutuksen vertailukuva. Kuva: Jorma Impola SeAMK.

Molempia arvoja lyötiin 50 000 kappaletta ja lisäksi 500 kappaletta 200 markan kolikkoa. Kuten suhteellisen pienet määrät osoittavat, näillä kultarahoilla oli vain symbolinen merkitys, ja vain

hyvin pieni määrä laskettiin yleiseen rahaliikenteeseen. Kultakolikoita ei käytetty päivittäisissä maksuissa eikä seteleissä ollut lausuntoa niiden lunastettavuudesta kullassa. On kuitenkin aikalaisia muistikuvia, että esimerkiksi Imatran kosken voimalaitostyömaan palkanmaksussa olisi ainakin jossain määrin kultarahoja ollut käytössä. Valmistettujen kultakolikoiden kokonaisarvo oli 15 100 000 markkaa ja kullan kirjanpitoarvo Suomen Pankissa noin 1 401 000 000 markkaa, joten teoreettisesti vain alle 1% kullasta oli todellisia lyötyjä kultarahoja ja loppu oli muodoltaan jalometalliharkkoja, vanhoja suomalaisia kultarahoja tai ulkomaisia kultakolikoita.

Kultarahojen valmistuksen aikana tapahtui joitain odottamattomia metallin laadun aiheuttamia ongelmia. Suomen Pankista saadut kultaharkot sisälsivät pienen määrän vaihtelevan pitoisia kultaharkkoja, ja oletettavasti nämä harkot olivat siperialaista kultaa. Siperian kulta tunnettiin epäpuhtauksien aiheuttamasta hauraudestaan, eikä sitä voitu valssata oikean paksuuteen aihioita varten, ennen kuin se oli puhdistettu riittävän pehmeäksi. Näiden vuoden 1926 lopun tuotanto-ongelmien takia kaikkia kolikoita ei lyöty vuoden 1926 aikana, osa rahanlyönnistä valmistui vasta vuoden 1927 alussa.

Taloudellisen vakauden jakso päättyi talouden myllerrykseen ja lopulta matalasuhdanteeseen, jonka laukaisi Yhdysvaltain pörssin romahdus 24. lokakuuta 1929. Taloudelliset shokkiaallot osuivat markkinoihin kaikkialla, velkavetoiset spekulatiiviset sijoituskuplat puhkesivat ja lopulta kaikki kultakantamaat yrittivät voimakkaasti suojella kultapositioitaan. Korkotaso nousi ja monet yritykset, maatilat ja kotitaloudet joutuivat vaikeuksiin.

Myös Suomen vientituotteiden maailmanmarkkinahintojen lasku sekä kysynnän taantuminen jatkui ja aiheutti kansantalouden voimakkaan laskun vuonna 1931. Työttömyyden lisääntyminen, viennin lasku ja hyvinvointikustannusten nousu horjuttivat rahan vakautta. Kun Englanti ilmoitti kultastandardin lakkauttamisesta 21. syyskuuta 1931 ja monet muut tärkeät Suomen vientimaat (kuten Ruotsi 27. syyskuuta) seurasivat, tuli kultakannan ylläpitämisestä tuli yhä haastavampaa. Koska suurin osa tärkeimmistä kauppakumppanimaistamme oli syyskuun 1931 loppuun mennessä luopunut kultakannasta, korotti Suomen Pankki 1. lokakuuta 1931 diskonttokorkoaan 1½ prosentista 7½ prosenttiin. Myös valuuttojen myynti asetettiin riippuvaiseksi Suomen Pankin luvasta.

Arvostelijoiden mielestä Suomen Pankki kuitenkin viivytteli kultakannasta luopumisessa liian pitkään. Epävarmuus siitä, seuraako Suomi kultakannassa pysyneitä maita vai antaako se periksi, aiheutti valuuttavirran pois Suomesta. Maailman keskuspankkien yhteistyöryhmän (BIS: The Bank

for International Settlements) Baselin kokous 16. elokuuta 1931 oli rajapyykki; tiedettiin, että kokouksen jälkeen Suomen oli ilmaistava kantansa valuuttakysymykseen. Eräs Suomen Pankin perustelu lopulliseen päätökseensä oli, että sen oli turvattava valuutantarpeensa omiin sitoumuksiinsa ja valtion tarpeisiin. Se ei voinut siis enää pitää kiinni markan kulta-arvosta.

Suomen Pankki antoi 6. lokakuuta 1931 (eli tämän artikkelin ilmestyessä miltei päivälleen 90 vuotta sitten!) lain, jolla pysäytettiin setelien lunastus kullalla 1. toukokuuta 1932 saakka. Kultakannasta luopuminen oli siten laillista ja virallista. Seteleiden kullalla lunastamisen keskeyttämistä koskeva laki pidennettiin 29. huhtikuuta 1932 säädöksellä jatkumaan vuoden 1932 loppuun asti ja sen jälkeen vuosittain aina vuodeksi eteenpäin uudemmilla säädöksillä aina siihen asti, kun Suomi liittyi Bretton Woods -sopimukseen 17. lokakuuta 1945 ja satoi Suomen markan arvon Yhdysvaltojen dollariin. Tätä sidosta sitten heikennettiin devalvaatioin (ja hetkellisesti vahvistettiin maaliskuussa 1984 1% ja maaliskuussa 1989 4% revalvaatioilla) enemmän tai vähemmän säännöllisesti aina markan EMU-kytkentään ja euron käyttöönottoon asti.

Heti sen jälkeen, kun Englanti 21. syyskuuta 1931 ilmoitti kultakannan lakkauttamisesta, Suomen markan ja Yhdysvaltain dollarin suhde nousi tasolle 40,10 muiden valuuttojen arvojen muuttuessa vastaavasti. Kun Suomi luopui kultakannasta, Suomen Pankki lopetti virallisten valuuttakurssien antamisen, ja sen jälkeen kurssit noteerattiin todellisten markkina-arvojen mukaan. Dollaripariteetti nousi tasolle 50,25, mutta laski hieman tämän jälkeen. Suomen Pankki sääteli valuuttakauppaa voimakkaasti, mutta markan arvo laski edelleen. Joulukuun 1931 alussa dollaripariteetti päättyi tasolle 59,55 ja saman kuukauden loppuun mennessä korkein pariteetti oli 74,95.

100 ja 200 markan mallin 1926 kultarahojen tuotannon vuosina 1926-1927 jälkeen ei Suomessa ole tapahtunut kultaisten käyttörahojen tuotantoa. Hopeisia käyttörahoja valmistettiin vuosina 1956 - 1968:

- 100 ja 200 markan rahat, joita valmistettiin 500 o/oo hopeasta 1956 – 1960
- rahanuudistuksen jälkeen 1 uuden markan rahat (350 o/oo hopeaa) 1964-1968.

Vuosina 1951-1952 valmistetut 500 markan 500 o/oo hopearahat olivat tietysti olympiajuhlarahoja, mutta niitä liikkui myös normaalissa kolikkokierrossa huolimatta melko korkeasta ostovoimastaan (melkein 20 € nykypäivän rahoissa). Samaten 1000 markan juhlaraha vuodelta 1960 kiersi myös jokapäiväisessä rahaliikenteessä. Kultarahoja tehtiin vasta vuonna 1992, jolloin Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhlan kunniaksi lyötiin sekä 100 markan hopeisia että 1 000 markan kultaisia juhlarahoja.

Kuva 5. 1 000 markan juhlakultaraha vuodelta 1992. Halkaisija 22,1 mm, paino 9,0 grammaa 900 o/oo kultaa, lyöntimäärä 35 000 kpl. Kuva: Jorma Imppola SeAMK.

Itsenäisyyden 100 markan hopearahat vuodelta 1992 olivat tuolloisen käytännön mukaisesti yleisön ostettavissa rahalaitoksista nimellisarvoonsa 100 markkaa. 1 000 markan juhlakultaraha piti kuitenkin tilata etukäteen ja sen tilanneet saivat lunastaa sen postiennakkolähetyksenä omasta postitoimipaikastaan hintaan 1 067 markkaa, josta nimellisarvon ylittävä osuus 67 markkaa oli toimitus- ja postiennakkokuluja. Tämän jälkeen on Suomessa lyöty kultajuhlarahoja tai kulta/hopea-bimetallijuhlarahoja miltei vuosittain, mutta niiden emissiohinnat ovat olleet huomattavasti rahojen metalli- tai nimellisarvoa korkeampia.